

IZHAJA VSAKI DAN

Čladi ob nedeljah in praznikih ob 5. ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pismeniški štev. se prodajajo po 3 nvd. (16 stot.) v mnogih sobotnikah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Novejšini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvd. (10 stot.). OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. 100, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. 100. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 st. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačnje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V ednosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolnilne naročnine, se upravnica ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 2.50, pol leta 1.25, 3 mesece 0.75. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se na vračilo. Naročnina, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“: Natissila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilni račun št. 841.652. TELEFON št. 11.57.

Friedjungov proces na Dunaju.

„Obzor“ o Supilu. — Dr. Kramar o procesu.

Zasliševanje prof. Markovića. — Izjava L. Szaparyja.

Zdi se, da so se slovenske novine v svoji veliki zlobi temeljito prevarile, ko so preglašile politično smrt poslanca Supila. Mislilo se je, da so našli ranljivo točko koalicijske, ali ni prešlo niti 24 ur in ta baje razbita koalicija je prevzela ofenzivo. In sedaj imamo dve paralelni kontroverzi. Prva je Friedjung-koalicija, druga pa Supil-Chlumetzky. Glavno vprašanje je pri prvi kontroverzi in iz brzoglasnih poročil izhaja tako, da je Friedjung blizu poloma. Dr. Marković, vseučilišni profesor iz Beleggrada, bivši ban Pejačević, ruski politik Miljukov in vse politične osebe v Beleggradu neusmiljeno odkrivajo zakulisno igranje Friedjungove akcije in že danes moremo reči, da iz tega procesa izide avstrijska diplomacija kakor — blamirani Evropejec. Ali, kar je važnejše: ne ostane pri tem. Srbijo so preveč obrekovali v Zagrebu in na Dunaju, da bi mogla pustiti nekažnjene svoje klevetnike. Po Friedjungu bodo imeli drugi besedo, in se uresniči to, kar je nedavno rekel car Ferdinand avstrijskemu ministru zunanjih stvari Milovanoviću: da namreč Friedjungov proces prinese velike koristi Srbiji glede na njene odnose sproti Bolgarski. Na procesu — rekel je kralj Ferdinand — odkrijejo se intrige, ki so se vršile za kulizami in s tem bo olajšano delo na uresničevanje balkanske zveze.

In še nekaj. Ko s čela hrvatsko-avstrijske koalicije pade žig veleizdajništva, konča vendar enkrat vloga barona Raucha, hrvatski narod se oddahne in upajmo, da se tej zemlji povrne mir, ki ga zasluži.

O drugi kontroverzi se bo še veliko pisalo. Ko je Peter Karagjorgiev prišel na prestop, je v Zagrebu ban Kluen-Hedervary zadnjikat demonstrativno in obkoljen od konvojista šel v procesijo sr. R. Talava. Hrvatsko-avstrijski narod se je v tem času pomiril in s tem poljubom pomirjenja začela je na Balkanu nova zgodovina.

Supilovo delo v Dubrovniku pa seza pred to časo. Kako je bilo tedaj na jugu Dalmacije, posebno v Kotaru in Dubrovniku, težko bi bilo pisati. Srbi so imeli v svojih rokah dubrovniško in kotarsko občino, Hrvatje pa so hoteli pridobiti ti občini zase. In vzel se je boj, v katerem so igrali glavno vlogo: religija, kampanilizem, zasebni interesi in ne v zadnji vrsti avstrijska diplomacija, ki je hujkala oba naroda na sovražstvo, da bi tako ene in druge držala v svoji oblasti. Supilo je že 7 let delal v uredništvu „Crvene Hrvatske“, ki je tedaj bila glasilo Hrvatov. Svakom stranu je zastopal list „Dubrovnik“, ki ga je urejal še boji fensični Fabris. Kampanja med tem in Supilom je bila strastna, zadojena z mržnjo in skrajnim fanatizmom.

In tedaj je prišel v Dubrovnik kakor politični uradnik mladi Chlumetzky, ki mu je bilo tedaj 21—24 let!! Chlumetzky je namreč baron in taki ljudje začnajo svojo veliko kariero že — pred svojim rojstvom. Chlumetzky je bil materialno propadel, ali kakor je trebal za svoje razkošno življenje veliko denarja, podal se je v službo za podporiranje avstrijsko-hrvatskega razdora. Vprašamo mi: ali je izključeno, da je tedaj Chlumetzky zahteval na Dunaju denarja za podkupovanje svojih agentov? In če je Dunaj dajal zahtevanega denarja, mami ni moral Chlumetzky predlagati račun, komu je dal denar? Ko je začela akcija proti hrvatsko-srbski koaliciji, je bila z Dunaja vržena prva parola: Supila uničiti! Prelistali so račune dispozičijskega fonda in našli so tam gotovo, da je tudi Supilo dobil denarja in pozvali so Chlumetzkega: vi ste plačali Supila glasom svojih računov, ko ste bili v Dubrovniku, Chlumetzky je bil pred dilemo: ali bi moral reči, da je oni denar sam potrožil, ali je moral nastopiti proti enemu dubrovniških novinarjev, in ta je bil — Supilo! Samo tako se daja raztolmačiti Chlumetzkega — darežljivost nasproti Supilu. Naglašajmo tudi to: Supilo je v „Novem listu“ pred razpravo javil, da bo proti niemu pričal Chlumetzky. In vendar je bil Supilo na razpravi udarjen kakor od strele po trditvi Chlumetzkega, ker je bil izenačen, ker je bil nedolžen in se na tako tež ni pripravil.

Zanimivo je čitati, kaj pišejo o Supilu zagrebške novine, posebno pa „Obzor“, ki je s Supilom bil neprenehoma v ostri polemiki. „Karbonar“ — pravi „Obzor“ o Supilu —

revolucionar in veleizdajalec; ob enem pa tudi avstrijski špijon in pokoren sluga roškega guvernerja; svobodni zidar in tajni svetovalec krščanskih socijalcev — legerda se ovija okolo tega imena, legenda korupcije in junaštva, in sedaj, ko nasprotniki (in teh je vse polno) mislijo, da so ga vrgli ob tla in da se ne vzdigne več, sedaj, ko mislijo, da se ga ne trebajo več bati: sedaj dvigajo krik in gonjo, sedaj psujejo in nazivajo ga lumpom in pustolovom. Kričijo nani vladne novine, ker da mu je taista vlada, kateri tudi one služijo, po svojemu agentu baronu Chlumetzkeju, dala baže kakor konfidentu 200 K. In izgleda, da največ kričijo tisti, ki bi imeli največ razloga, da molče, in zgražajo se in prezirajo Supila — kakor se zdi — največ zato, ker je za tako male svote baže služil avstrijski in ogrski vlad! Supilo je uničen, obsojen, difamiran — pravijo te novine. A ne zato, ker je od ptuje države prejel mal denarja v revolucionarne svrhe, ampak zato, ker je baže od svoje lastne vlade, za usuge svoje, storjene o svoji monarhiji, vsprejel darilo 200 in nekoliko kron!!

Avstrijski uradnik priča pred avstrijsko sodnijo, da je plačal avstrijskim denarjem avstrijskega državljanja za usuge, storjene Avstriji! In avstrijske novine, udane vladi, se zgražajo — se nad svojo lastno vlado in nad razmerami, v katerih živijo, ampak nad človekom, ki je vrtil to „patriotično“ službo in ki je vsprejel honorar za neko informacijo. Tedaj treba samo, da pride grof Szapary in da prične, da je tudi ogrska vlada na štiri oči dajala Supilu denarja — po 5, 10 in največ 20 goldinarjev. In potem bodo oficijozne novine, največ pa one, ki so vzdrževane od deželne in državne denarja, lomile palico nad tem avstro-ogrskim agentom.

Na drugem mestu pravi „Obzor“: „Ravno zato, ker smo skoro v nepretrganem sporu s poslancom Supilom, moremo mirne duše reči, da smatramo izključenim, da bi bil posl. Supilo vsprejel v politične namere denarja bilo od kogar si bode. Mi verjamemo pošteno besedi poslanca Supila in bomo verjeli vse doslej, dokler se nam ne prikažejo materialni dokazi o njegovem nepoštenju.“

„Obzor“ zaključuje svoj članek: V morju intrig, klevet in proganjani je Supilova sfera en — in to ne poslednji člen v verigi, ki naj ne le koalicijo, ampak tudi vse južne Slovence v monarhiji združne in podreše hegemoniji nemško-madžarski. Ne samo proces Friedjung, ampak vsa smer monarhijske politike kaže, da so Slovani morajo pritisniti ob zid. Mečejo se obrekovanja na Slovence, na Čeha, na vsa „Slovensko enoto“. Pad Supilov naj bi razbil koalicijo in sporazum med Srbi in Hrvati. Zato treba, da koalicija v tej borbi stane svoje vrste, da vstra a do konca in da je neusmiljena s svojimi lastnimi ljudmi, ako se jim dokaže kaj nepoštenega. Za Supila to ni še dokazano in nadejamo se, da ne bo. Poznajoci ponov in žilavost Supilovo, smo uverjeni, da bi, ako bi bil res kriv, sam sodil sebe; ali za sedaj ostaja Supilo isti, kar je bil pred minolo soboto: nasprotnik, v čegar poštenje verujemo.“

Dr. Kramar o procesu.

V seji proračunskega odelka minulega torka je govoril češki poslanec dr. Kramar tudi o Friedjungovem procesu. Med drugim je rekel: Dovolj je, da preiskujemo samo enega od pridloženih dokumentov, namreč namišljene instrukcije Milovanović avstrijskemu odposlancu na Dunaju, da se prepričamo, da gre tu za naravnost otročjo falsifikacijo. V tem namišljenem dokumentu je neki stavek, ki se nanaša na vseavstrijsko propagando in ki obsega najrežbo bedarijo in neumnost, ki si jo moremo sploh predstavljati. Naravnost grozna je misel, da so oni, ki imajo odločilno besedo, tako kratke pameti, da so to naredno in neramno mistifikacijo ne le vsprejeli za pristno, ampak da so se je hoteli celo poslužiti kakor dokaza, da so omenjena mabinacije prišile Avstro-Ogrski v aneksijsko Bosno in Hercegovino. Ni bilo ravno potrebno, zatekati se k neravnim izmišljotinam in mistifikacijam v opravičenje aneksijske. Protestirati treba najodločneje proti tako slabi uporabi denarja, da kopljače valove, s tem, da se drago plačuje tako kretinske falsifikacije, metjem, ko je tako veliko pomanjkanja denarja, da se hoče naložiti davki celo na vodo sodovko. Brez ozira na to, da se s takimi mistifikacijami krije v

najvišjih krogih obtožbe o veleizdaji, ki upli-vajo potem na vso notranjo politiko. Ker je rečeno v „dokumentu“ o vseavstrijski propagandoi, je to ena najneramnejših izmišljotin, ki se jih je sploh možno misliti.

Srbsko-hrvatski poslanci so prišli na Dunaj — tako je zaključil dr. Kramar — v veri, da najdajo tu pravice in boliega postopanja nego v zagrebškem procesu. Zato je neobhodno potrebno, da se vodi ta proces nepristranski, dočim se je predsednik sodnega dvora dr. Wach, posebno o epizodi Supilo-Chlumetzky, kakor tudi o drugih prilikah, vedel vse drugače nego nepristranski.

Ta Kramarjev govor je napravil velik utis. Brez dvoma je, da najde Friedjungov proces odmeva tudi v zbornici, kjer pripravi Bismartha poleg dosedanjih še nova zadrega.

V pogovoru z dopisnikom „Obzora“ je grof Pejačević izjavil o „dokumentih“ Friedjungovih:

„Prepričan sem, da so dokumenti dra. Friedjunga, posebno pa fotografije, čisto navadna fabrikacija. Poznavam pa, da je dr. Friedjung v nepoznavanju srbskega jezika postopal v dobri veri.“

Ta proces ima tudi svojo dobro stran. Nadejam se, da se politična atmosfera stisti in da izginejo obrekovanja, ki jih mečejo sedaj na vse stranke in politike v Hrvatski. Uprava v Hrvatski ni bila še nikoli tako slaba kakor je sedaj. Nadejam se, da po procesu navstane preobrat.“

Neprijetna muzika to za ušesa barona Raucha!

Zasliševanje prof. Markovića.

DUNAJ 15. Ko je bila razprava otvorenja, je predsednik prečital pismo prof. Jagića, ki pravi, da se radi njegovega slabega zdravja imenuje tolmačem srbskega jezika koga drugega. Na njegovo mesto pride prof. Rešetar. Nadalje je predsednik priobčil, da se ni moglo posl. Zagorcu uročiti pozivnice, ker je Zagorac na potovanju.

Nato je pričelo zasliševanje priče prof. Markovića. — Dr. Friedjung je bil zelo nerazgovor; vprašal je tresočim glasom:

Gospod priča, kako to, da niste Vi kakor predsednik Slov. Juga rekel, da so se v klubovih prostorih hranile bombe?

Marković je odgovoril, da je bil izvoljen predsednikom 3. junija 1907. Od onega časa ni nikdar čul, da bi se bile hranile bombe v klubu. Nadalje je na predsednikovo vprašanje pritrdil, da je bil še prej član kluba, a da ni zahajal v klub, ker je članke čital v kavarni.

Friedjung: In kako tolmačite, da Vas niso nikdar vprašali, da so našli bombe?

Marković: Ko se je v Zagrebu vrtil veleizdajniški proces, sem bil več dni odsoten iz Beleggrada. Bil sem v inozemstvu in torej nisem mogel čitati srbskih listov. Možno je, da mi je namišljena epizoda ušla.

Benedikt, branitelj Friedjungov: Je-li navada v Srbiji, da se hrani bombe v čitalnicah, da se potem žojimi meče v zrak črnogorskega kneza? Povejte mi, je-li to navada v Srbiji?

Marković (ozlovoljen): Na taka vprašanja ne odgovarjam!

Benedikt je prosil predsednika naj konstatira iz sodbe zagreb. procesa, da so se v Sl. Jugu nahajale bombe.

Eden tožitelj, odv. Medaković, ki je bil v zagrebškem procesu branitelj, je najprej konstatiral, da ni sodba zagrebškega procesa je pravomočna in vdrugič, da so branitelji uložili pritožbo ničnosti z nad sto razlogi ničnosti; zato ni nikake svrhe, da se kaj konstatuje na podlagi one sodbe. Vzglj tomu je predsednik ukazal čitati točko sodbe, ki se nanaša na bombe.

Nato se je nadaljevalo zasliševanje priče Markovića, ki je na vprašanje izjavil, da je bil 3. junija 1907 „Slov. Jug“ odločen od dijaškega društva.

Friedjung je skočil razburjen po koncu in kričal: In zakaj niste tega povedal prej? Zakaj ste zamolčal?

Tudi Benedikt je kazal veliko razburjenost in rekel: Dokažemo že mi, da so izpovedbe te priče polne neresnic. Jaz od svoje strani izjavljam, da je ta priča zamočljiva in lažniv. — Tudi Friedjung si ni mogel dati miru; bil je ves iz sebe.

Harpner se je dvigal popolnoma miren in rekel predsedniku: Menim, da ni primerno, da si dr. Friedjung privzga pravico, da bi on vodil nadaljevanje procesa. Predsednik, na katerega je letela ta pripomba, je opomnil Friedjunga, naj ne prekine in naj se brzda.

Harpner je pripomnil, da je prof. Marković prišel dobrovoljno iz Beleggrada, da

priča in to vendar ne gre, da se insultira pričo, očitaje mu, da je zamočljiv in lažniv.

Glavni s sedežev tožiteljev: In to so evropske metode?

Predsednik je rekel, da se dosedaj ni z nobeno besedo žalilo priče... (s sedežev tožiteljev so se čuli ironični klici)... in stranke imajo pravico kritikovati izpovedbe kake priče. Te kritike niso še žalitve.

Benedikt je rekel, da on proglašja izpovedbe Markovića lažnivimi (brupna veselost na sedežih tožiteljev), kajti ako hoče kdo povedati vao resnico, ne sme izpovedati zamočljivo in bimbeno, pod videzem, da govori resnico.

Harpner je opozoril Markovića, da bi se ga ut-gnilo aretirati, ako ne bi govoril resnice in ga je potem vprašal: Ustavate li vi pri izjavi, da je napačen zapisnik seje „S. Juga“ od 20. in 21. oktobra, v kolikor se nanaša na vao osebo?

Marković je izjavil s trdnim in slovesnim glasom: Vae je lažljivo, in vae je samo ena laž, kajti jaz sem bil one dni v Berlinu.

Harpner: Gospod priče, ostanete li takaj, vzlic temu, da se vam je bati, da bi bil aretirani, dokler ne pride odgovor iz Berlina, da se prepričamo, da ste vi bili omenjene dni tamkaj?

Marković je izjavil, da ostane na Dunaju na razpolago sodne oblasti. Ta izjava je napravila velik utis.

Dr. Friedjung je potem govoril o brošuri Markovića; rekel je, da je ta brošura političen libel, poln laži. — Prečitalo se je brošuro.

Dr. Friedjung je rekel, da je bila brošura spisana na načelu, da je treba na aneksijske odgovoriti z vojno.

Marković je rekel, da je hotel v brošuri podati sliko srbskega mnenja in kritikovati evropsko javno mnenje. Priča je potem na poziv predsednika opisal prostore „Slovenskega Juga“.

Dr. Benedikt je ponovno zahteval prečitanje sodbe v zagrebškem veleizdajalskem procesu. — Po kratki pavzi je branitelj Benedikt vprašal pričo Markovića, če mu je znano, da je bilo v prvi številki lista „Slov. Jug“ po aneksijski z velikimi črkami tiskano: „V sveto vojno proti Avstriji!“ in da se je v članku glasilo, da se Srbom iz kraljevine pridružijo tudi Srbi iz trojedine kraljevine.

Priča se je spominjal vnanjosti, ne pa vsebine.

Predsednik je vprašal pričo, če ni ničesar slišal, da so v Slovenskem Jugu našli bombe.

Priča: Najprej iz brošure Nastića! — Pričo so potem odpustili.

Tožitelj Medaković je hotel opisovati postopanje v zagrebškem veleizdajalskem procesu, pri čemer ga je pa predsednik večkrat prekinil in opozoril, da ne more dopustiti napadov na zagrebško državno pravdnikstvo. Sodišče je priobčilo, da je prof. Masaryk dopučen kakor priča.

Izjava Ladislaja Szaparyja.

Ladislaj Szapary se je pismeno opravičil, da ne more priti in je podal izjavo, da ni nikdar občeval s Supilom. Nasprotno je pa gotovo, da je bil in da je mnenja, da je (reški) gubernij Supilov list večkrat podpiral z malimi zneski.

Supilo je izjavil, da je zadnja trditev neresnična; niti on, niti njegov list nista nikdar prejela od gubernija niti krajcarja.

Branitelj dr. Rode je izjavil, da bo tozadevno vprašal gubernij.

Branitelj dr. Benedikt je predlagal, da se še enkrat zasliši pričo Dorotke, dočim je dr. Rode predlagal, naj se zaprosi sodišče v Budimpešti, da zasliši Szaparyja.

Nato je bila razprava odgodena na jutri. Jutri bo zaslišal priča Masaryk.

Kje smo? V kulturni državi ali ne?

Dopisnika „Corriere della sera“ in „Giornale d'Italia“ sta dobila opomin, da bosta izgnana, ako bodeta še nadalje poročala tako pristransko o procesu.

Dve priče, katere je pozval dr. Harpner pojdejo vankano na Dunaj že pred soboto, davi so čuli, da se jih bo aretiralo takoj radi veleizdaje, čim pridejo v Zemun.

Uti, ki ga je napravilo pričevanje dr. Markovića, je vplival na Friedjunga in ene, ki stoje za njim, naravnost porazno. Zato si hočejo pomagati z grožnjami. Ko je Marković podal svoj ali, je Friedjung kar prebledel. Porotniki pa so se nagnili, da bi bolje čuli. Na obrazu se jim je čitalo iznenađenje.

Časnikarji so bili kolosalno vznemirjeni. Na obrazih tožiteljev se je čitalo zadovolj-

stvo. Predsednik Wach je postajal nemiren. Nastalo je razburjenje, ki se je le težko poglajlo.

Slovenska enota.

Kramarjev „Den“ objavlja iz vodilnih krogov „Slovenske enote“ situacijsko sliko, v kateri je rečeno med drugim: „V „Slovenski enoti“ je vzbudil začetno optimizem, ki ga je bilo opaziti zadnje čase v parlamentu. „Slovenska enota“ ni zasledovala le negativnih ciljev, njej ne zadošča le padec vlade, ona zahteva tudi spremembo sistema, ker samo sprememba oseb, zamena gospodov Hohenburgerja in Schreinerja z drugimi Nemci ne bi bila vredna tako velikega boja. Nove, razmere, navstale v zbornici po volilni reformi, za katero so Slovani do prinesli toliko žrtv, morajo najti svojega izraza tudi v sestavi vlade, a to ne samo slučajno, ampak trajno. Za sedaj ne zahtevajo, da bi se v kabinetu uveljavilo pravo številno razmerje med Nemci in Slovani, ter se zadovoljujejo s paritetno, s polovico sedežev, izvzemši ministerskega predsednika, ki bi moral in mora stati nad strankami, in pa domobranskega ministra, ki sploh ne sme delati politike. Ne morejo pa pritrčiti, da bi se ministerstvo za notranje stvari smatralo za nepolitično, ker barona Haerdtia ne more nikdo smatrati za nepristranskega, a posebno čelbi bi morali smatrati kaj takega kakor roganje.“

Pariteta pa mora biti ne le kvantitativna, marveč tudi kvalitativna; Slovanom treba odkazati enako število enako važnih resortov kakor Nemcem. „Slovenska enota“ stoji na stališču paritete tembolj, ker je znano, da tu ne gre za osebna vprašanja, ker „Slovenska enota“ zahteva izvenparlamentaristiško ministerstvo. Tako pariteto zahteva „Slovenska enota“ že sedaj (in ne šele ob kakem parlamentarnem enotavno že zato, ker se v Avstriji ne more nič dati na obljube.“

To je vse lepo. To, kar zahteva tu „Slovenska enota“, ali bolje: dr. Kramar, je le pravično in pristočno. Če pa primerjamo to izjavo v „Den“ z izjavo dr. Šusteršiča v parlamentu, češ, da „Slovenska enota“ brez pogoja opušča obstrukcijo, da se odpoveduje vsaki rekonstrukciji, potem prihajamo do zaključka, da gospodje v „Slovenski enoti“ niso složni v tem, kar hočejo.

Bolj po domače bi se glasila izjava dr. Šusteršiča sledeče: Mi smo opustili obstrukcijo. Ne zahtevamo za to nikake rekonstrukcije, gospodje naj le ostanejo lepo skupaj! Ob enem naj pa gledajo, kako dobe večino za tekočane državne potrebe! Taktika, ki jo je napovedal dr. Šusteršič, se vsaj nam vidi primerneja. Vlada stoji na tako slabih nogah, nima nikake gotove večine, ter je g-tava, da bi bila poražena o prvi pravi parlamentariški bitki.

Ker pa zahteva „Den“ nekaj, kar je v direktnem nasprotju z izjavo dr. Šusteršiča, je dokazano, da v „Slovenski enoti“ ne vlada ona enotnost v naziranjih, kakor bi bilo želeli.

Kulturno jedinstvo Jugoslovanstva.

Na Gajevi slavnosti, ki so jo priredili na Danju hrvatski, slovenski, srbski in bolgarski dijaki, je imel slavnostni govor dr. Tresić, ki je izjavil med drugim:

Slavski pisatelja Goja slave Hrvatsje, Srbi Slovinci in Bolgari obeta misli slovensko-narodnega jedinstva. Četudi ilirizem ne obstoji več, je vendar ostala forma, stremjenje po kulturnem jedinstvu vseh Jugoslovancev. Morda se bo od katere strani tudi to označalo za veleizdajo. Ali nikdar se še ni posrečilo, da bi kakšna ideja sežgala na gromadi. Mi smo kralju zvesti in smo prelili svoj več krvi, nego kateri si budi drugi narod. Obrekovanje, da smo veleizdajalci, nas ne preplašijo. Mi nismo krivi na tem, da z akoni evolucije morajo dovesti prej ali slej do kulturnega jedinstva na Balkanu. Ta neizogibna evolucija ne zmanjšuje naše zvestobe do Njeg. veličanstva kralja, kakor tudi ne odpor, ki deluje na naše uničenje.

Obzljajem, da so člani hrvatsko-srbske koalicije prišli na Danaj, da bi tu dobili zaščito za storjeno jim žaljenje. Za nas ni bilo tu nikoli pravičnosti, razen na vzhodnih spomenikov!

Dnevne vesti.

Mestni svet. Sincji je nadaljevala po drobna debata o proračunu za leto 1910. — Sprejet je bil predlog, da se razdeli med 231 najpotrebnejših prebivalcev dohodek ustanove pok. nadvojvode Maksimilijana in sicer 230 po 18K in 1 14 K.

Svet. inž. Luzzato je priporočal, da bi se del netlakovnih ulic pokrilo z zmesjo asfalta in kamenja, ker se je to dosedaj dobro obneslo.

K točki ceste v okolici se je oglasil najprej svet. Gorup in omenjal, da je bil v mestnem svetu že večkrat govor o nujno potrebni vozni cesti v vas Kontorelji ter vprašal voditelja tehničnega urada, zakaj se to ni še izvršilo, da-li je bila potrebna svota sprejeta v prejšnjem proračunu.

Ravnatelj teh. urada je obljubil, da se stvar v kratkem izvrši, ker so načrti že dovršeni.

Svet. Martelanc je opisoval slabo stanje v katerem se nahajajo ceste, ki vodijo iz lepo držanega sprehoja ob morju skozi barcovljansko vas v hrib, zlasti ona na Kontorelji, ki služi velikemu prometu, je trajno v najslabšem stanju. Daje one dve, kateri so kratili za via Moscolano in via Bovetto. Priporočal je večini, naj bi skrbela za te sicer stranske, ali važne ceste, če že ne radi domaćinov, pa vsaj radi ptujcev, ki gotovo ne prihajajo v Barkovlje, da bi pokusili če je voda slana ali sladka, nego da se navzamejo tudi lepega razgleda. Pri tem pa gotovo ne dobe najboljšega utira o upravi tržaške občine. Omenjal je še nekatere ceste v Rojanu, ki potrebujejo nujne popravke.

Svet. Miklavc je vprašal tehničnega ravnatelja, v kakem stanju se nahaja vprašane ceste v sv. M. M. za pokopališčem. Za to pot so tamozajni stavovalci že vložili več prošni. Magistratni uradniki so se večkrat lahko tudi že na lici mesta prepričali o nevarnosti omenjene ceste.

Ravnatelj teh. urada je odgovarjal, da se delo še ni moglo izvršiti, ker zahteva en posestnik preveliko odškodnino.

Svet. Miklavc ugovarja temu izgovoru.

Svet. Sancin je povdarjal, da se za določeno omenjene ceste vleče več let, da je tudi on že posređoval in da ne razume, zakaj se delo še ni izvršilo, ko je vendar svoj čas predložil podpise vseh posestnikov, da odstojijo brezplačno potrebna zemljišča.

Slavik je podpiral omenjena predloga, a Miklavc je konkretiziral svoj predlog, ter predlagal da se stavi v to svrhu v proračun 15.000 K.

Por. Arch je bil proti predlogu, češ, da je določeno 600.000 K za nove ceste in popravilce starih, ker se bo dotično svoto 15.000 K zamoglo pokriti iz omenjenega proračunjenega zneska. Miklavc predlog je padel.

Svet. Slavik je naštel 4 ceste v drugem okraju in sicer Konkonelj, Farlugi, 2 v Kolonji in Sv. Ivanu, ki so bile sprejete na njegov predlog v razne prejšnje proračune, a ni dosedaj ne duha ne sluha o njih. Prosi župana, naj poskrbi, da se izvrši vsaj to, kar je mestni svet že sprejel.

Ob enem pa priporoča, da se popravijo in izravna ceste na Brandeziji, v Lonjer in na železniško postajo v Vrdelci, kar je vse nujno potrebno.

Predlagal je v ta namen, da se postavka povzra za 15.000 K. Tudi ta predlog je padel valed upiranja poročevalca Arch, ki je dokazoval, da se je minulo leto potrošilo za ceste v okolici 55.000 K.

Svet. Martelanc je vprašal: Katere so te ceste?

Pri oddelku troški za bogoslužje je naznanil

Župana, da je asesor dr. Frühbauer dovršil svoje študije o vprašanju, v koliko je tržaška občina dolžna prispevati za bogoslužne namene in da bo tekom meseca dotična 180 strani obsegajoča knjiga natanjena in razdeljena.

Dr. Puecher je predlagal, da se že danes zavrne vse one postavke, za katere občina ni očitno obvezana.

Svet. Slavik je izjavil, da se on ne ne spušta dalje v ta razmatranja, v kolikor naj občina prispeva za cerkvene namene ter da bodo slov. svetovalci glasovali kakor dosej, za predložene stroške.

Postavka je bila sprejeta brez daljše debate.

Drevi nadaljevanje debate o izvenrednem proračunu.

Italijanski „mučeniki“ jočejo. Tukajšnje italijansko politično društvo „Associazione Patria“ obrnilo se je do italijanskega naroda s proglasom, v katerem britko stoka radi „preganjanja“, ki da mu je beje izpostavljen „ubogi“ italijanski narod v tej državi od strani oblastov.

Sveda so morali imeti v proglasu svoje mesto tudi Slovinci, ker njih da vlada miluje, protežira in jih obdarja samimi bombončki. — Vidi se, da je italijanski „liberalni“ stranki v Trstu edino evangelje — laž!

V proglasu samem je nekoliko stavkov, ki jih rado prinašamo v prevodu, ker jih tudi mi moremo podpisati ter jih poslati nazaj gospodom od „Patrie“ s priporočilom, da bi se teh zdravih naukov tudi držali v praksi, v dnevni politiki.

„... civilizacija naše dobe... ne pozna malih in velikih narodov, ki jih je treba razžaliti, in narodov, ki jih treba povzdigati, obstoji samo pravo vseb, da bi živili v enakosti svobode.“

„Komur ni zajemena ta enakost, vojuje za njo z vsami močmi svoje misli; vojuje do smrti.“

„In njegove borbe se predavajo v zgodovini.“

Prav tako! V zgodovini se bo predaval spomin na sedanje borbe malega slovenskega naroda, ki si hoče priboriti enako kot svobode od svojih prepotentnih sodeželanov. In ko pride čas zmag, ko v teh krajih ne bo več pravice samo za silo in nasilnike, se bo zgodovinar čudil naši borbi, ker ne bo mogel umeti, da se tudi „liberalizem“, da se tudi „kultura“ more podajati v službo nasilja, nazadnjaštva, intolerance.

Za koga se Legine šole? Vdružajni „Lavoratore“ omenja popravka posl. dr. Pi-

tacco na trditve dr. Laginje, da so Legine šole ustanovljene za slovenske otroke, ter pravi („Lavoratore“ namreč): „Res je, da so v mnogih krajih Istre slovenski otroci zahtevali šole od Lega, ali to se mora pripisovati še velikemu vplivu, ki ga imajo italijanski veleposredniki in trgovci na slovenske poljedelce. V nekaterih krajih, kakor n. pr. v Krkavcih na Pomjanščini, so ustanovili italijanski liberalni stranko „Istrskega bratstva“, da bi si prikupili Slovence. Vas Krkavca pa je na čisto slovenskem ozemlju. Ako se hočemo prepričati, da so v mnogih Leginih šolah skoro vsi učenci Slovani, zadostovalo bo, ako obiščemo omenjene kraje in poslušamo, v katerem jeziku govorijo ti otroci na potu v šolo. V mnogih krajih, kjer je Lega že ustanovila svoje šole, jej je sledila tudi družba sv. Cirila in Metoda in posledica temu je bila, da je število obiskovalcev Legine šole znatno padlo. Tako so morali odpraviti Legino šolo v Raklju, a oni v Banjoli in Sečidih se nahajata v vse prej, nego veselih odnosih. Šola v Labinjcih, ki jo je omejal dr. Pitacco, sedaj niti ni v Labinjcih. Bila je tam s početka, ali pozneje so jo — da bi boljše privlačili otroke (hrvaške otroke) iz Kaštelirja — premestili na mejo med Kaštelirjem in Rsk-ljem.“

Tako „Lavoratore“. Besedo ima sedaj — „Piccolo“.

Poročilo o nedeljskem shodu. Prihajajo nam poročila, zakaj da nismo še pričeli s priobčevanjem o nedeljskem manifestacijskem shodu. Odgovarjamo: ozirom na velovazne politične dogodke, ki se kar hkratu sedaj vrše in zahtevajo vse našo pozornost, ki jim prostora našega lista zadošča le v neznatni meri, smo sklenili, da priobčimo vse poročilo o nedeljskem shodu posebej in skupno. Tako bo bolj vsestrano ne le ekonomiji prostora v našem listu, ampak tudi čitateljem, ki jim bo gotovo bolj ugaljalo posebno celotno poročilo, ki je že v delu v tiskarni.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani.

Sprejmejo se: 2 knjigovodje, 3 kontoristi, 2 poslovodje, 11 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki železninske stroke, 1 pomočnik manufakturne stroke, 7 pomoč. špecerijske stroke, 1 pomočnik galanterijske stroke, 1 blagajničarka, 1 kontoristinja, 9 prodajalk, 3 potniki.

Službe iščejo: 1 knjigovodja, 2 kontorista, 1 poslovodja, 22 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika železninske stroke, 5 pomočnikov manufakturne stroke, 7 pomočnikov špecerijske stroke, 0 pomočnik modne in galanterijske stroke, 8 kontoristinj, 6 blagajničark, 10 prodajalk, 2 potnika.

Posredovalnica posluje za delodajalce in člene društva popolnoma, brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Gostilničarji pozor! Pridite vsi Dalmatinci in Slovinci na sestanek zadruge jutri v petek, dne 17. t. m. ob 2. uri popol. v ulico Stadion 19, I. nad. v dvorano „Tržaškega bralnega in podpor. društva“. Poročali bodo gg. Engelman Vinko, Košč Hinko in Furlan Josip.

Občni zbor konsorcija krčmarjev in gostilničarjev. — Energičen nastop naših gostilničarjev. Vdružajni popoldne, pričenši ob 3. uri, se je imel v veliki dvorani borzne palače občni zbor konsorcija tržaških gostilničarjev in krčmarjev. Na dnevnem redu tega občnega zbora je bilo 8 točk. Zadržaja teh točk se je glasilo: „Volitev predsednika, podpredsednika in treh odbornikov konsorcija.“

Za na vabilih je pa bilo rečeno, da volitev gori omenjenih petih odbornikov prične z otvoritvijo občnega zbora in konča z izpolnjenjem 7. točke dnevnega reda.

No, ob 3. uri popoldne je bilo zbrano še lepo število konsortistov, a 90 odstot. pričetnih so bili Dalmatinci in Slovinci. Predsednik konsorcija g. Caldara je izjavil, da se radi premalega števila došlih členov občni zbor ne more vršiti v prvem sklicanju, da se bo pa vršil v drugem sklicanju ob vsakim številu vdeležencev eno uro pozneje, namreč ob 4. uri popoldne. Izjavil je pa, da se volitev — ki je bila na dnevnem redu še le kakor 8. točka — vseeno prične.

Tu treba omeniti, da je bil dosej vladajoči odbor konsorcija izdelal svoje lastne glasovnice — rdeče —, potem katerih bi bil g. Caldara izvoljen predsednikom, in s katerimi dalmatinci in slovenski krčmarji in gostilničarji sploh niso bili zadovoljni. Dalmatinci in Slovinci so torej takoj na to zahtevali, naj se jim da belih, čistih glasovnic, na ktere bodo mogli napisati imena svojih lastnih kandidatorov.

Ker jim tega odbor ni mogel odreči, so dobili bele glasovnice, na ktere so takoj napisali svoje lastne kandidate.

In tako se je pričelo volitev. Ko so pa gospodje Caldara in njegovi tovariši videli, da prihaja v žaro več belih nego rdečih glasovnic, tedaj so začeli na zvijačen način skušati, da bi izključili od volilne pravice kolikor možno Slovencev in Dalmatincev. Kdor ni imel v rokah vabila, naslovljenega na njegovo ime, ta ni smel glasovati; a glede njih pristavev, Lahov, so pa kar „in camera capitata“ aklepal, da sme dotičnik voliti. Dalmatinci in Slovinci pa, ki niso spali, so začeli protestirati proti temu tako očitno stran-

karakemu postopanju, valed česar je navstala taka rubuka, da sta — ne vemo kdo ju je pozval — prišla dva redarja. Sveda nista mogla redarja nič opraviti, ker nista bila niti kompetentna v tej stvari. A valed navstale rubuke, je moral predsednik konsorcija suspendirati občni zbor in tudi volitev rešenih odbornikov, razveljavivši vse do tedaj oddane glasove.

Obljubil je na to, da bo v 14 dneh sklical drugi občni zbor in da bo on sam poskrbel, da bodo vabila odposlana vsem zadržarjem, ker je bilo namreč na vdružajnem sklicanju ogromno število pritožb od strani Dalmatincev in Slovincer, ki niso dobili dotičnega vabila. — Tajnik konsorcija se je sicer hudo repenčil, da je odposlal vabila vsem konsortistom, vendar jih je bilo jako lepo število, ki niso bili še dobili dotičnega vabila.

Ob resnično ogromnem hrupu je slednjič predsednik g. Caldara razpusil ta občni zbor in obljubil, da ga v drugič skliče tekem 14 dni in da bo on sam osebno poskrbel, da dobe vsi zadržarji dotično vabilo, a obenem je prosil vse one, ki bi ga ne dobili vsaj 48 ur pred občnim zborom, naj se zglašijo v združni pisarni, kjer da bodo dobili duplikat.

Miklavčev večer na Vrdelci. Dne 5. t. m. imeli so tudi na Vrdelci „Miklavčev večer“. Dvorana je bila natlačena tako, da se niso mogli ganiti.

Prva je nastopila Ljudmila Godina z Gregorčičevo deklamacijo. Deklamirala je razločno in precizno. Ljudmila je hčerka znanega nam redoljubca Stanka Godine. Pred 25. leti je ta mož nastopil v narodni robi v gledališču „Rosetti“ z lepim navdušenim govorom. Društvo „Zora“ je imelo takrat svojo prvo veselico.

Že pred 25 l. in pozneje, do danes, vidi smo našega Stankota, kakor navdušenega delavca na našem narodnem polju. In ev vam, danes po 25 letih vidimo nastopati hčerko, delujočo za isto stvar, za katero je deloval nje oče rekli bi, — vse svoje življenje.

Stanku Godinu vsa čast! Ponosno ari v svet, v sladki zavesti, da Tvoj trud nebo blagoslovila. V imenu naroda Ti kličemo: Bog te živi še mnogo let v naši sredini!

Ti Ljudmila in ostali pa posnemajte svojega očeta!

Upričorili so enodejanko „Lokavi snubač“. Vsi igralci so izvrstno pogodili svoje vloge. Častitamo vsem.

Miklavč je nastopil v krasnem spremstvu. Imel je lep govor, igral poredne ter hvalil dobre. Obdaril pa je vse, brez izjeme.

Da se je ta zabava tako dobro izvršila, na tem se moramo zahvaliti gosp. Albertu Godinu. Bog nam daj še mnogo takih mož! „Miklavčev večer“ se je izvršil v obče zadovoljstvo.

Vstopnino so preplačali: Miloš Bratš 1 K, Zibera (otroci) 80 stot., Volk Lucija 40 stot., Maica 60 stot., Godina 60 stot., Furlani 40 stot., Cucek 40 stot., Čarga 1 K, Alojz Erluga 40 stot., Cirič 60 stot., Žgur Fabjo 3 K, Kržmančič 60 stot., Godina Andrej 50 stot., Jakob Tominc 1 K, Godina Fran 40 stot., Gospici Amelia Mirk in Andrejčić sta podarili razne igrače za otroke otroškega vrta na Vrdelci. — Srčna hvala vsem!

Za božičnico. Oznachenja „Rodoljubne dame“ (ki so bile v „Edinosti“ navedene med navodnicami) naj nikdo krivo ne razume. Tako jih namreč zaključuje imenjuje le neko slovensko glasilo in jih tako toplo priporoča, ko pridejo prosit za uboge premrzle slovenske otroke!

Za veliki ples na korist družbe sv. Cirila in Met. je poklonila gospica Anica Orlova nastopne zares krasne in dragocene darove: 2 garnituri za vadje, 1 bomboniero, 1 garnituro za kadike in 1 sliko. — Hvala iskrena vili rodoljubki!

Planinski ples. Slovensko društvo, ki je valed porušena starega Aljažvega doma in valed nujnih novih stavb, ki jih mora izvršiti (na pr. novo kočo na vrhu Črne Presti) našlo v težak gnoten položaj in je valed tega sklenilo, v korist svojih planinskih naprav prisrditi v bodočem predpustu svoj 5. Planinski ples. Ta predpustna veselica se bo vršila dne 1. februarja 1910. to je na večer pred srečnico; glavna društva naj se blagovolijo ob svojih prireditvah na to pot ozirati. Ples bo združen, kakor doslej, s pravo nepriljeno planinskih veselico, ki naj tudi to postane zbirališče vseh prijateljev slovenskega planinstva.

Službo tajnika in potevalnega učitelja za kmetijstvo, razpisuje kmet. družba za Trst in okolico. Služba je v prvem letu provizorična proti dvomesečni odpovedi. V slučaju zadovoljivga službovanja, se po preteku te dobe namesti tajnika in pot. učitelja lahko stalno. Prvotna letna plača znaša 2000 kron ter je nastopiti to mesto po možnosti s 1. januarjem 1910. l. t. a.

Za to službo je neobhodno potrebno primerno znanje v vinogradništvu, kletarstvu in sadjarstvu.

Tržaška mala kronika.

Mezgode. Josip Babič, 22-letni ladjski pleskar, se je predčerašnjem nahajal na parniku Austro-Amerikane „Margherita“ in

opravljal svojo službo. Na enkrat je zgubil ravnotežje in padel v spodnji prostor palube. Še je včeraj jutraj je moštvo izvedelo za nesrečo in ga spravilo na pristaniški kaptan, od koder ga je dala zdravniška postaja prepeljati v bolnišnico. Pretresel si je možgane in dobil bržkone tudi druge notranje poškodbe. Po noči je umrl.

Anton Penso, star 68 let iz Milj, je padel in si zlomil desno ramo. Vsprejeli so ga v bolnišnico.

Neko staro je predinočjem ob 11. uri, ko je šla po ul. Carducci, zadela kap. Spravilo so jo v bolnišnico. Ker je izgubila govorico, ni bilo možno zvedeti za njeno ime.

Utom. V noči od 13. na 14. t. m. so tatovi obiskali gostilno Josipa Percča v Sr. M. M. Zg. št. 10. Vdali so noter potom ponarejenih ključev. Tatovi so vkradli stensko uro in druga reči v skupni vrednosti 40 Kron.

Tatvina na kvadratu. — Predvčerajšnjem zvečer je neki še neznan mož nosil po ulici Belvedere zadelo limonov. Ko je videl, da ga je redar zasledoval, je zaboj pustil v dvorišču tvrde Albori in zbežal urnih krač. Zaboju pa se je približal drug tat, ga odnesel, a prišel kmalu policiji v pet.

Společek v omotu. Vrata v ul. Tintore št. 1, imenom Elvira Porzio je našla na dvorišču omot v katerem je bil sploček od 6 do 7 mesecev. Obrežena je bila o tem policija, ki je dala sploček prenesti v mrtvašnico pri sv. Justu, ter ob enem uveljavila preiskavo.

Loterijske številke, izrečane dne 15. decembra:

Brno	57	53	52	30	82
Isomont	22	23	46	65	30

Koledar in vreme. Danes: Evzebij šk. Jutri: Lazar šk.

Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 6° Cel. — Vreme včeraj: jasno, veter.

Vremenska napoved za Pri. morško: Lepo, večeroma jasno. Hladni verovi. Mrzlo.

Naše gledališče.

Po velikem morsnem uspehu z nedeljsko vprizoritno 1b. o. v. „Nora“ vrača se gledališče k narodni ljudski igri. V nedeljo se bodo na našem odru zopet predstavljali

„ROKOVNJAČI“.

Sodeloval bo sedva orkester in pevski zbor. Gostoval pa gosp. Verašek. Popularnost „Rokovnjačev“ ne potrebuje nač posebnega priporočila, nadejamo se približajo nedeljo polne biše.

Darovi.

— Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti so darovali: G. Art n Martelanc na mesto venca na grob dragega nečaka Ljudevita K 20. G. Vladimir Premrov na mesto venca svojemu prijatelju Ljudevitu Martelancu. K 5. Prijatelji na mesto cvetke na grob K 15. — Srčna hvala darovalcem!

— Hr. atski igralci so darovali za moško podružnico sv. C. in M. K 4.20 katere so nabrali v Opatjemestu pri Gorici. Denar hvali uprava.

— Za Božičnice so darovali: g. s. Franja Pertot 10 K, g. s. Mici Wifan 10 K, g. Bogdanovič 10 K, svetnik Ternovec 10 K, g. s. Marina Lleske 10 K, g. s. Klodič-Sabladoski 10 K, g. s. Gretka Mankoč 10 K, g. s. Dobida 10 K, g. s. Vlado Ternovec 10 K, g. s. Ivan in Milka 40 K, g. s. Josip Mahne 20 K, g. s. dr. Martinis 20 K, g. s. Ed. Horak 20 K, g. s. Mrgr. Plego 20 K, g. s. Slavica 4 K, g. s. Mici Pretner 6 K, g. s. Josip Kozak 5 K, g. s. Alojzij Urbančič iz Bač 5 K, g. s. Irene Abram 5 K, g. s. Vekoslav Dollenz 5 K, g. s. N. Stepančič 5 K, g. s. Urban Lanček 5 K, g. s. Amalija Krže 5 K, g. s. Ivan Krže 5 K. — Anonimno: 29 m. različnega blaga in 58 žepnih rutic.

Odborovi prožnji zaščitnje oblek so se do sedaj odzvale sledeče rodoljubne gospe, ter napravit: g. s. Zinka Rybát 6, g. s. Orel 6, g. s. Mici Pretner 6, g. s. Pepina Mandič 7, g. s. Dekleva 7, g. s. Lindi Knauz 3, g. s. Duška Mankoč 3, g. s. E. Abram 3, g. s. Kranik 3, rodoljubna družina 30 obiek.

Vesti iz Goriške.

Pevsko in bralno društvo „Tomaj“ v Tomaju, sklicuje svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 26. t. m. v čitalnici. Vpored: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo blagajnika; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo arhivarja; 5. slučajnosti.

Iz Opatjegasela. V nedeljo 12. t. m. so priredili „Hr. atski dramski gledališki igralci iz Zg. reba“ željno gledališko predstavo v splošno zadovoljstvo občinstva. Prireditelji so darovali polovico čistega dobička 4 K 25 st. družbi sv. Cirila in Metoda, kateri znesek se je poslal upravi „Edinosti“.

— Za dijaško kuhinjo se precej pridno stekajo darovi. Večje zneske so darovali: dr. Tuma 50 K, županstvo v Solkanu 100 K in c. kr. šolaki svet 100 K. Apisujemo osobito na naša župana, da prispevajo brez izjeme za našo nepotrebno dijaško kuhinjo!

— „Slovenska čitalnica“ v Gorici je imela dne 11. t. m. svoj občni zbor. Izvoljeni so bili: predsednikom sodni svetnik in dež. poslanec dr. Minko Stepančič; blagajnikom pa Benedikt Poniz. Odborniki pa sledeči

gg.: dr. Josip Faganelj, dr. Janko Gregorin; prof. Franc Mašek, prof. Franc Povšič, trgovec Ant. Koritnik, trgovec Ivan Černišič. Namestnikom pa gg. dr. P. dgornik, Fr. Blazon in E. Siroc.

Novizvoljeni predsednik dr. Stepančič je v svojem govoru povdarjal, da že po svojem poklicu sodnika stoji nad strankami, je zavzimal vedno isto stališče tudi v svojem zasebnem življenju. Jednolična izvolitev predsednika, je pokazala, da se društveni strinjajo z navedenim načelom, da z ozirom na razmere izven čitalnice tolaščijo isto brez predsodkov. Rekel je med drugim, da svet slovenske inteligence, zbran v Goriški čitalnici, je složen, in da v čitalnici strankarstvo nima mesta in da slov. inteligence zahteva od predsednika čitalnice le, naj bo pristen Slovenec.

Izjavil je končno, da v sprejema z veseljem izvolitev, ker se je prepričal, da imajo društveni zbor do nje in ker je mnenja, da bi složenost v čitalnici utegnila imeti dober učinek tudi izven čitalnice.

Iz Komna. Hr. atski dram. igralci prirede v nedeljo, dne 19. t. m. zadojo predstavo na Primorskem in sicer v Komnu. Posrečilo se jim je pridobiti za v nedeljo tudi goriškega igralca Novinskega. Izvalili bodo popolnoma nov program. Upamo, da ljudstvo ne zamudi te prilike, da se obenem poslovi od znanih igralcev.

Nadalje bodo igrali z drugimi igralci in sicer v Istri, dne 26. dec. v Buzetu, 27. v Podgradu, 28. v Pazinu in 1. jan. v Puli. — Povsod nov vpored.

— Tihotapstvo čez laško mejo. V Gorici so zapli laške trgovce z jestvinami Avgusta Susena, Mica ter nekoga Piza iz Kormina, ker so finančni stražniki prišli na sled, da so imenovani bili v zvezi z utihotapljenjem raznega blaga iz Italije čez mejo. Opeharili so erar za velike avote. Pričakovati je nadaljnih aretiranj laških trgovcev.

Potemakem ni čude, da so ti gospodje delali konkurenco slov. trgovcem! — Iz Bovca poročajo, da je starešinstvo dovelo prvi obrok (100 K) za Ciril-Metodov obrambni sklad. — Zlet je obilo posnelcev.

— Tatovi so gospodarili že skoro leto dni v Solkanu. Sedaj so jih vendarle d. bili, in sicer so štirje fantiči okoli 14 let.

— V Prvačini so pokopali v nedeljo starost tunkajšnjega „Sokola“ P. tra Lebanc. Pogreb je bil veličasten.

Vesti iz Istre

Tujci v Opatiji. Od 1. jan. do 8. dec. 1909. je obiskalo Opatijo 38.685 oseb. Od 2. do 8. decembra 1909 je na novo došlo 178 oseb. Dne 8. dec. 1909 je bilo navzočih 1044 oseb.

Tiskarna Edinost v Trstu

vpisana zadruga z omejenim poročtvom.

VABILO

II. redni občni zbor

ki se bo vršil v drugem sklicanju

v četrtek, 30. decembra 1909

ob 8. uri zvečer v pisarni odvetnikov dr. Gustava Gregorina in dr. Edvarda Slavika (ul. Galati 18, II.)

DNEVNI RED:

- 1) Poročilo o stanju tiskarne in predlog za definitivno prevzeto iste v list od konzerni lista Edinost.
- 2) Predložitev bilance.
- 3) Volitev načelnstva.
- 4) Volitev nadzornstva.
- 5) Slučajnosti.

Načelnistvo.

Ta občni zbor bo v smislu § 52 zadrughih pravil sklepčen ob vsakem številu navzočih zadrughnikov.

Zahvala.

Podpisane se tem potom najiskreneje zahvaljujejo vsem sorodnikom, prijateljem, znanem in sploh vsem, ki so od blizu in daleč prihiteli ter spremili k večnemu počitku njih nepozabnega sina, brata in strica

Ludovika.

Ginjani izražajo svojo iskreno zahvalo.

BARKOVLJE, dne 15. decembra 1909.

Rodbine MARTELANC. hšt. 274.

Odlikovana pekarna in slaščičarna

z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu 1909

Acquedotto 15. - Podruž. ul. Miramar 9

naznanja slavemu občinstvu, da ima

Prodajalnica je tudi dobro prekrbljena z vsakovrstnimi blaketi posebno za čaj; ima razne fina vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, krokante itd., kakor tudi vsake predmete za speči. — Ima tudi najfinjšo meko iz najboljših mlinov po najnižji ceni. BREZ-PLAČNA POSTREŽBA NA DOM. — Priporočam se za obilen obisk z odličnim spoštovanjem Vinko Škerk

VELIKI DOHODI ZA ZIMSKO SEZONO GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina šte. 9 — Piazza Nuova

je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za zimsko sezono po jako amernih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA.

Izbera srajc, ovratnikov, ovratnic, zaplestic itd. — Na željo se pošiljajo ozerci.

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero. Najnovejši uzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV.

Zdravljenje krvi

Čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemeroidam. Jeden omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani v lekarni

Praxmarer Ai due Mori Trst, veliki trg

Pohištvo

iz bambusa, iz indijske trstike in iz vrbovja.

: Prikladna božična in : novoletna : darila.

HENRIK PREUER

Trst, Via Nuova šte. 22, Trst

Velika skladišča manufakturnega blaga in konfekcij za gospode, gospe in otroke.

Plačilo na obroke.

M. B. Katz

TRST - ulica Sanità 16, II. nadstr.

Podružnica v Gorici, ulica Alvarez 3, I. n.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

Paolo Gastwirth

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmerno.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne in kadične dvorane v najnovejšem slogu. — SPECIJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

Michele Zeppar, Trst, ul. S. Giovanni 6 in 12

TELEFON šte. 11-85 s podružnico v Zadru

Zaloga

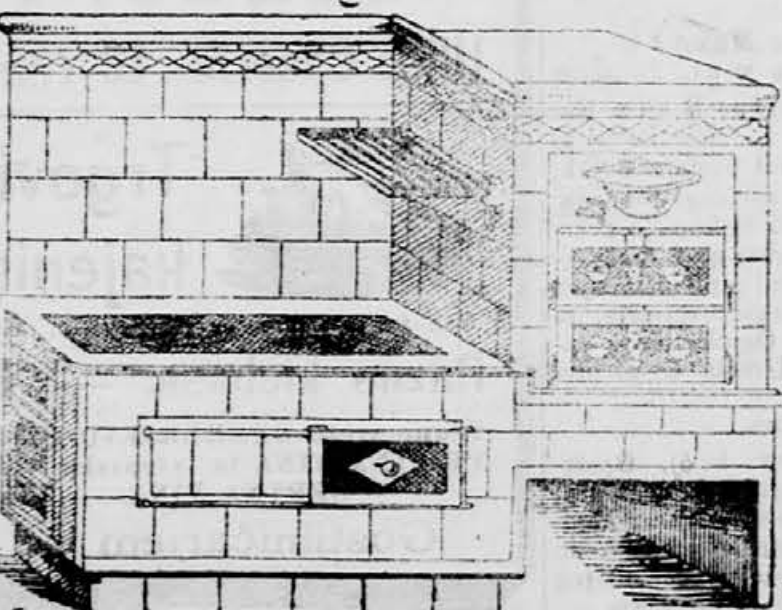
majoličnih peči in štedilnikov (Sparherd) lastnega izdelka.

Edino zastopstvo tovar. majoličnih peči: Carl Mayer's Sohn, Blansko

Izbera plošč

za stene kakor tudi za štedilnike.

Majolič. peči izdelane za trajen ogenj, uporabljive tudi na plin.

BRZOJAVNE VESTI.

Povratak v „Zvezo južnih Slovanov“.

DUNAJ 15. Dalmatinski poslanci dr. Ivčević, Biankini, Perić in Vuković, ki so poleti izstopili iz „Zveze južnih Slovanov“, so se danes zopet vrnili v klub.

„Slovanska Enota“ za obstrukcijo.

DUNAJ 15. „Slovanska Enota“ je imela ob 10. dopoldne napovedano sejo, na katere dnevnem redu je bilo definitivno sklepanje o nadaljnjem njenem stališču napram vladi. Po živahni, dve uri trajajoči debati se je z 10 proti 6 glasovi sprejela resolucija, v kateri se naglašala potreba, v parlamentu znova pričeti z obstrukcijo. Za resolucijo so glasovali: češki zgorci (3 glasovi), Mladočehi (2), češki radikalci (2), slovenski klerikalci (2) in dr. Straniky; proti resoluciji pa ugoslovanski poslanci (2), češki klerikalci (2), dr. Masaryk in dr. Hlibovickij.

Permanenta seja državnega zbora.

DUNAJ 15. Danes popoldne so prišli načelniki strank, zastopanih v nemško-narodni zvezi, nadalje načelniki socijalno-demokratske zveze, poljskega kluba, krščanskih socijalcev in Unio Latine k ministerskemu predsedniku in so spoznavno izjavili, da soglašajo z načrtom, naj se sedaj v odprtih slovenske obstrukcije uvede trajno sejo, ki naj traja do zvršetka obstrukcije, oziroma do 31. t. m. Vse delažljive stranke so pritrile sklepu načelnikov in so imenovali odbor rediteljev, ki naj določijo, kako se imajo vrniti poslanci, ki se jih bo vodilo v evidenci.

Državni zbor.

DUNAJ 15. Zbornica je razpravljala malonajski nujni predlog posl. Petrovca, ki je bil sprejet. Zbornica je predlagala tudi predlog, da se v zvezi s pravnimi predlogi, nekar je zbornica prišla razpravljati nujni predlog posl. Kotlača glede ustanovitve živnozdravniške visoke šole v Pragi. Posl. Kotlač je utrdil nujnost.

Ob 2.30 je hotel predsednik prekiniti sejo za eno uro, da bi se zamogli poslanci vdeležiti pogreba grofa Harracha. — Poslanec Seitz je izjavil, da sedanjí položaj ne dovoljuje takih prekinjenj. — Predlog, naj bi se seja prekinila, je bil odklonjen. Posl. Kotlač je potem nadaljeval svoj govor.

DUNAJ 15. (Ob 10.30 zvečer). Poslanec Kotlač še vedno govori. Prišli mu nujajo kratke odmore s ponovnimi minute trajajočimi pritrjevanji.

DUNAJ 16. (Ob 12.30). Ob 12. uri je bila seja za pet minut prekinjena. Ko je bila zopet odprta, je posl. Kotlač nadaljeval svoj govor češki.

DUNAJ 16. (Ob 12.45). Posl. Kotlač govori še vedno.

Odsek za razpravljanje gospodarskih odnošajev z Ogrsko.

DUNAJ 14. Odsek za razpravljanje gospodarskih odnošajev z Ogrsko se je konstituiral in izvolil posl. dr. Wittkega za predsednika, posl. dr. Ploja in dr. Hormuzakija pa začelniki komisij.

Pogreb grofa Jana Harracha.

DUNAJ 15. Danes se je ob veliki vdeležbi prebivalstva z vojaškim konduktom vršil pogreb umrlega grofa Jana Harracha. Cesarja je zastopal grof Gudenus. Nadalje so se vdeležili pogreba: nadvojvode Fran Salvator, Friderik in Rainer, zastopnik nadvojvode Frana Ferdinanda, zastopnik nadvojvodinje Marije Josipe, dvorni dostojanstveniki, ministrski predsednik baron Bienerth, ministri Schreiner, člani gospodske in poslanske zbornice, državni dostojanstveniki itd.

Hrvatski sabor bo razpuščen?

ZAGREB 15. (Ogr. biro). Kakor se v tiskanih političnih krogih govori, bo hrvatski sabor te dni razpuščen. Nove vlitve bodo razpisane takoj in se izvedeje čim prej, da bo novemu saboru dana možnost za dovolitev indempnitete. Potovanje bana v Budimpešto in na Dunaj je baje v zvezi s to namero.

Dijaške demonstracije v Zagrebu.

ZAGREB 15. (Ogr. biro). Danes popoldne je mnogo diakov, ki pripadajo hrvatsko-srbski koaliciji, priredilo poulične demonstracije. Z vakliki: „Živio Suplot!“ in „Doli z vladom!“ so korakali po ulicah. Pri nekaterih šoli je policija stopila nasproti demonstrantom in jih razgnala. Dijaki so se potem vrnili v vaučilišče.

Atentat na grofa Nako?

REKA 15. (Ogr. biro). Nekdo je sinoči ustrelil na brzovlak, ki odhaja iz Reke v Budimpešto ob 6. uri zvečer. In sicer se je to zgodilo, ko je brzovlak pasiral postajo Sušak. Kroglica je prodrla v kupe spalnega vagona, vendar ni rnila nikogar. Z vlakom je potoval v Budimpešto tudi guverner grof Aleksander Nako. Sodi se, da je bil strel namenjen njemu. Kroglica, Browningova revolverja, so našli v spalnem vagonu. V Ogulinu so o dogodku sestavili zapisnik. Uvedla se je preiskava.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 15. (Ogr. biro). Popoldne se je sestala ministerska konferenca, katere so se vdeležili vsi člani kabineta. Ministri so razpravljali o političnem položaju in o načinu, kako bi predložili indempnitetno predlogo. Konferenca je trajala do 2 ure.

Belgijska vojaška reforma.

BRUSELJ 15. Senat je včeraj z 71 proti 22 glasovom sprejel vojaško reformo, 9 senatorjev ni glasovalo.

Belgijski kralj na smrtni postelji.

BRUSELJ 15. Danes zjutraj je došla semkaj soproga grofa Emerja Lonyay, princesinje Stefania.

BRUSELJ 15. Ob 10.30 dopoldne izdan buletin pravi o zdravju kralja: Stanje kralja Leopolda je nespremenjeno. Temperatura 36.5, puls 72. Zgostovlja se, da je baron Bonflet označil stanje kralja kakor ne posebno novelino.

BRUSELJ 15. (Ob 2.45 pop.) Sedaj se neha v gradu Laeken nova konsultacija. Profesor Thiriar, ki ni že dva dni izšel iz palače, ostane v permanenci. Zdi se, da je stanje kraljevo opasno. Prihodnji buletin se ne izda pred 6. uro zvečer.

Zahteve Albancev.

CARIGRAD 15. — Združena albanska stranka v parlamentu je zahtevala dva ministrska rojaka kakor jamstvo za narodne posebne pravice.

Iz Nikaragve.

NEW-YORK 15. Po vsej Nikaragvi vlada veliko razburjenje. Govori se, da hoče meksikanski odposlanec zahtevati svoje potne liste, ako ne dobi dovoljenja izjave. Ljudstvo zahteva posredovanja združenih držav.

Petrograd 15. Semkaj je dospel avstro-ogrski poslanik grof Berchtold.

Pozor! M. LEVI Pozor!

Trst - Via delle Beccherie 22, vrata št. 13 Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in šivane stroje. Pisati dopisnice. Pride sam na dom.

Vinarska in gospodar. zadruga v Dornbergu pri Gorici

ima na prodaj mno go tisoč hektolitrov najzibornejšega vina — med tem tudi sladkega ala „prosekar“. — Na zahtevo se služi z urozci 1947

14-leten deček z dežele se išče za trgovino ještin, izurjen v pisavi in računstvu. Več se poišče v trgovini Ivan Klun, ul. Commerciale št. 15. 2141

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma št. 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim vinom 1322

Osmica v ulici Panorama v Skokli toči prišani istrski teran lastnega pridelka iz vinogradov, katere poseduje v Istri točitelj vina; po najnižji ceni: 64 vinarjev. Za obilen obisk se priporoča Vinko Lovrenčič št. 37 2181

Vinorejci! Tre cepilke I. vrste, raznih žlahtnih vrst, na raznih podlogah, strogo sortiranih, po nizkih cenah, enako tudi biše se dobijo edino pri tvrdki Forčić in dr. v Komnu. 2186

Pozor! Napoljske in sicilijanske testenine, testenine z jajcem, bolonjski riž, najfinnejše olje, omaka, fini sicilijanski paradajzar. Vse to se prodaja po zmernih cenah v ulici Farneto št. 3. 2183

Franc Bandel iz Svinega (občina Šmarje) Toči belo vipavsko vino v ulici Veduta Romana št. 26, in sicer po 32 nč, na dom po 28. 2183

Andrej Jejič toči bele vipavsko vino po 32 nč, liter v ulici Coroneo 29. Po dogovoru nižje cene. 2099

Giovanni di Giov. Kanobel

Pošiljatve, komisije in zastopstva. Sprejema plačila carine za vsakovrstno blago, prejeme in oddaje na domu, pošiljatve po morju in železnici. Prejem kovčegov kakor tudi prevajanje pohištva v mestu na vse kraje.

TRST, ulica Anastasio št. 10, TRST Telefon št. 2387.

Razprodaja.

Samo na ta način

zamore se prihraniti

pri nakupu K 10 3.30

pri nakupu „ 20 6.60

pri nakupu „ 30 10.—

pri nakupu „ 40 13.33

ltd., ako se kupi moške in ženske potrebnosti v prodajalnici

Alla Flotta Americana

TRST, Piazza della Borsa, 1,

ki razpošilja vsakovrstno blago vsled opustitve trgovine

s 33 1/3 % popustom.

Popust od 30 do 40 %

Kovinske ure K 3 — napr. srebrne „ 8 — „ zlate „ 19 — „ Budilke „ 2 — „ Sienske „ 5 — „ Regulatorji z nih. „ 18 — „

Zlati uhani od K 3 — napr. z dom. „ 8 — „ Zlati prstani „ 4 — „ z dom. „ 6 — „ Zlate Broche „ 6 — „ Zlate zapestja „ 20 — „

Zlate in srebrne veržice in priveski za moške in ženske

Bogomil Pino, urar

ul. Vinc. Bellini 13 (nasproti sv. Antona novega)

Ernest Pegan, Trst

Ulica Caserma 19 (nasproti kavarni Commercio)

Trgovina s svežim in prekajenim svinjskim mesom.

Vse vrste salam. Najfin. sir. Mast. Konzerve. Praške in graške gnjati.

Razne klobase. — Moderno opremljen buffet.

Vedno sveže DEHERJEVO PIVO. — KRAŠKI TERAN. — Garantirana PRISTNA VINA in vipavske vinarske zadruge. — ŠAMPANJEC. — DE-SERTNA VINA. — LIKERJI ODLIKOVANIM TVRDK.

Gostilničarjem se daje primeren popust.

Češka Tovarna in mroditnica išče

zastopnika:

za Trst in Primorje. Ponudba pod M-RODILNICA-KAPITALIST na laseradni oddelek „Edinosti“ ulica Galatti št. 18.

Išče se

najemnika

za grofa MARENZI-ja zemljišče in vinograd na Greti z lepim stanovanjem. Zglasiti se je v grofa Marenzijevi hiši v Trstu, via del Rettori šte. 1, II. nadstropje.

Mirodilnica:

v sredini mesta Trsta, jako dobro urejena in popolnoma opremljena

se odda v najem

po jako zmerni ceni radi odpotovanja. Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti ulica G. Galatti 18 pod šte. 2175.

Slovenci Trsta in izven Trsta!

ZA BOŽIČ! POZOR! ZA BOŽIČ IN NOVO LETO!

Prva dalmatinska žganiarna v Trstu ulica Carlo Ghaga št. 10

: GAJO BONEFAČIĆ :

ima na razpolago veliko izbero raznih najfinjših likerjev in dalmatinskih trojinovcev po najnižji ceni. Pridite Slovenci in bodete lepo sprejeti v vašem materinem jeziku

Ni treba več užigalic!

En sam pritisk proizvaja ogenj!

Imperator

Za pal užigalic in se vam elegantna, najkrajša niklovana, jednosveta, a vrlo praktična streljka, za prigrizet z vs. roko, absolutno varna, traja mnogo let. Cena 1 komad K 8.—, 3 komadi K 24.—, 6 komadov K 40.—. Pater vseh komadov naba den opis. Pošila se prosti naprej, pošila domšati svoti franke, ali priporočene (85 vinarjev rač.)

Exnerthaus Königsberg 607 Darska

Prva in edina pisarna v vojaški stvari

ulica Caserma 5, II. n., Trst

Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novčenja in voj. službe. Izdeluje in odprelja vasko vrsto prelenj vojak. značaja — oproštenje od vaj in kontrolnih shodov, enoletno pre-stovoljstvo, ženitbe, dosezanje zakonitih ugodnosti glade prezenčne službe vspre-jetja v vojaške šole itd. — Pooblaščena je zastopati stranke pred oblastnjami. — Po-sreduje v najtežavnejih slučajih — Reševanje hitro in točno — Uradne ure: Ob delavskih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. popo-Ob sedeljah in praznikih od 10. do 12. popo-lud

Prva in edina pisarna v vojaški stvari, kancelsljonira-na od c. kr. namestništva.

Zaloga obuvala in lastna delalnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Glosue Carducci 31.

Velika izbora moških in ženskih čevljev. — Po-prava se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah

Oglasne treba naslovljati na Inzeratni oddelek „Edinosti“